

Jarosław Stulczewski*

**JANINA IRMINA IZABELA LICHONSKA (1912–1969)
– FILOLOG KLASYCZNY I TŁUMACZKA**

Janina Irmína (imię używane) Izabela Lichonńska, z domu Snaglewska, urodziła się 15 grudnia 1912 r. o godzinie 11 rano w Szadku. Była córką Franciszka Snaglewskiego (ur. w 1881 r. w Tubądzinie) i Józefy Puławskiej (ur. w 1891 r. w Rzeczy). Chrzest św. w obrządku rzymskokatolickim przyjął 26 grudnia 1912 r. w miejscowym kościele parafialnym pw. św. Jakuba Apostoła. Rodzicami chrzestnymi byli Józef Snaglewski, rolnik ze Starc koło Złoczewa, i Teodora Turańska¹.

Dziadkowie Irmíny, ze strony ojca, Walenty i Józefa z Nowickich Snaglewscy byli rodziną młynarską; posiadali niewielkie gospodarstwo rolne i wiatrak (młyn) w Tubądzinie. Z kolei rodzice Józefy Puławskiej, matki, Andrzej i Katarzyna z Wojdziaków Puławscy posiadali gospodarstwo rolne, las i młyn wodny² nad rzeczką Szadkówką (Pichną) w Rzeczy³.

* Jarosław Stulczewski, członek Grupy Rekonstrukcji Historycznych „Złoty Krzyż” w Zduńskiej Woli.

¹ Urząd Stanu Cywilnego (dalej: USC) w Szadku, Akta urodzin 1912, nr 311.

² Młyn w Rzeczy powstał przed 1802 r. Według mapy D. Gilly’ego *Spezialkarte von Südp-reussen*, młyn widnieje pod nazwą „Deptak M[ąty]” – takim mianem określano młyny konne, co może świadczyć, że przy młynie wodnym mógł funkcjonować także młyn kieratowy. W 1909 r. do młyna napędzanego kołem wodnym zamontowano, stosowany w ciągnikach, silnik dieslowski typu Lanz Bulldogge. Młyn został zamknięty w okresie międzywojennym. Zob. R. Kucharski, M. Lamprecht, *Młynarstwo regionu szadkowskiego i jego rozwój*, „Biuletyn Szadkowski” 2005, t. 5, s. 80, 88; ciż, *Rozwój młynarstwa w regionie Szadkowskim w XX w. i jego obraz współczesny*, „Biuletyn Szadkowski” 2006, t. 6, s. 129.

³ W Rzeczy do dziś mieszkają potomkowie Andrzeja i Józefy Puławskich.

Fot. 1. Janina Irmina Izabela Lichońska,
lata pięćdziesiąte XX w.

Źródło: ze zbiorów Macieja Lichońskiego

W 1905 r. Franciszek Snaglewski, ojciec Irminy, został powołany przez władze carskie do wojska i wysłany na wojnę rosyjsko-japońską (1904–1905) – jednak zanim dojechał na front, wojna zdążyła się zakończyć. Po powrocie do kraju zamieszkał w Szadku i podjął pracę w miejskiej rzeźni jako felczer weterynarii. 24 listopada 1910 r. w Zadzimiu poślubił Józefę Puławską⁴, z którą razem zamieszkał w Szadku i gdzie na świat przyszły ich trzy córki: Zofia Romualda (ur. 1 października 1911 r.), Janina Irmina Izabela, Ludgarda Jadwiga (ur. 4 stycznia 1917 r.) oraz syn Henryk, który zmarł jako niemowlę.

Franciszek Snaglewski, pełniąc funkcję kierownika rzeźni w Szadku, był zaangażowany w działania mające na celu poprawę warunków uboju, o czym świadczy choćby fakt, iż w sierpniu 1917 r. w magistracie złożył wniosek o ponowne przebadanie mięsa, który jednak spotkał się z odmową – 3 października radni uznali, że pilniejszą potrzebą jest zakup drewna opałowego⁵.

W 1920 r. Franciszek Snaglewski przeniósł się wraz z rodziną z Szadku do Sieradza, gdzie również podjął pracę w rzeźni miejskiej (do 1936 r.). Snaglewscy zamieszkali we własnym domu z ogrodem, przy ul. Podrzecze, nad rzeczką Żegliną – tam 7 kwietnia 1927 r. urodziła się im jeszcze jedna córka, Barbara.

⁴ USC Zadzim, Akta małżeństw 1910, nr 20.

⁵ Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Łodzi, Oddział w Szadku (dalej: WAPŁOS), Akta miasta Szadku, sygn. 6/4.

Fot. 2. Sieradz, początek lat dwudziestych XX w. Od lewej stoją: Irmina, Jadwiga i Zofia Snaglewskie (brak najmłodszej siostry – Barbary)

Źródło: ze zbiorów Macieja Lichońskiego

Irmina i Zofia w 1922 r. ukończyły czteroklasową szkołę powszechną przy klasztorze ss. Urszulanek, w którym rok później rozpoczęła naukę także ich młodsza siostra, Jadwiga. Następnie wszystkie trzy kontynuowały naukę w Gimnazjum Koedukacyjnym Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Sieradzu. Irmina ukończyła szóstą klasę gimnazjum z odznaczeniem i w nagrodę dostała książkę (monografię miasta *Sieradz*, wydaną w 1927 r.), autorstwa księdza Walerego Pogorzelewskiego (proboszcza i dziekana sieradzkiego). Zofia i Irmina ukończyły gimnazjum w 1930 r., a Jadwiga w 1935 r. (fot. 1–2).

Zofia i Irmina podjęły studia w Warszawie, które ukończyły w 1935 r. – Zofia ogrodnictwo w Szkole Głównej Gospodarki Wiejskiej, a Irmina filologię klasyczną na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego uczęszczając na wykłady m. in. A. Krokiewicza, G. Przychockiego i T. Zielińskiego⁶. Wśród zdawanych przez Irminę egzaminów były⁷:

- wstęp do studiów filologii klasycznej (zarys historii i geografii starożytnej Grecji i Rzymu, starożytności grecko-rzymskie wraz z topografią Aten i Rzymu i główne wiadomości z archeologii klasycznej);
- gramatyka opisowa i zarys gramatyki historycznej języka greckiego i łacińskiego wraz z metryką, retoryką i stylistyką (łacińską);

⁶ M. Plezia, *Lichońska*, [w] *Polski słownik biograficzny*, t. 17, Kraków 1972, s. 296.

⁷ Odpis z Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego nr 1991/4070/35 w zbiorach rodziny.

- historia literatury greckiej i rzymskiej;
- wpływ świata klasycznego w kulturze nowożytnej, zwłaszcza polskiej;
- główne zasady nauk filozoficznych;
- historia literatury klasycznej (studia nad komedią grecką i satyrą rzymską);
- historia starożytna;
- egzamin ostateczny ze stwierdzeniem należytego odczytania w autorach klasycznych oraz posiadania umiejętności tłumaczenia tekstów na język polski.

Przygotowana przez Irminę praca magisterska nosiła tytuł *Religijność rzymska w świetle satyry Juwenalisa*. 28 czerwca 1935 r. Rada Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warszawskiego nadała Irminie Snaglewskiej stopień magistra filozofii. Po ukończeniu studiów Snaglewska podjęła pracę nauczycielki języka łacińskiego w prywatnym gimnazjum Marii Taniewskiej w Warszawie (na rogu ul. Marszałkowskiej i Królewskiej). Dodatkowo odbyła teoretyczne i praktyczne studia pedagogiczne na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie i 28 maja 1937 r. zdała egzamin państwowy na nauczyciela szkół średnich.

Siostra Jadwigi, po ukończeniu gimnazjum sieradzkiego (w 1935 r.), podjęła studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego, których jednak nie ukończyła z powodu wybuchu wojny.

24 maja 1936 r., po krótkiej chorobie, na zawał serca zmarł ojciec Irminy, Franciszek (pochowany na starym cmentarzu w Sieradzu). Po śmierci męża matka Irminy zlikwidowała mieszkanie w Sieradzu i w sierpniu 1936 r. przenieśli się w okolice Warszawy zamieszkując wraz z córkami w Piastowie (przy ul. Mazurskiej 15 m. 3). Początkowo Zofia pracowała jako instruktorka w Kole Gospodyń Wiejskich w Wołożynie koło Nowogródka, w kwietniu 1939 r. znalazła jednak zatrudnienie w Centrali Izby Rolniczej w Warszawie, co wiązało się ze znacznym podwyższeniem wynagrodzenia. Rodzina postanowiła przenieść się więc do Warszawy i w połowie sierpnia 1939 r. zamieszkała na Powiślu przy ul. Solec 103 m. 17.

Otrzymała przez Zofię trzymiesięczna odprawa płacowa pozwoliła rodzinie przetrwać trudny początek wojny. Jesienią 1939 r. Irmina razem z nauczycielkami Anielą Siwek i Bojarską, za zgodą przełożonej gimnazjum Marii Taniewskiej, zorganizowały dla uczennic tajne komplety (prowadzone w ukryciu zajęcia szkolne przerwał dopiero wybuch powstania warszawskiego). Na wiosnę 1940 r. Zofia otrzymała pracę w gospodarstwie ogrodniczym w Warszawie, na Pradze, zaś Jadwiga początkowo pracowała w kuchni Rady Głównej Opiekuńczej (RGO) przy ul. Barskiej, a od 1941 r. w Fabryce Namiastki Herbaty „Społem”. Tak rodzina dotrwała do wybuchu powstania warszawskiego.

7 września 1944 r. Niemcy umieścili mieszkańców Powiśla w obozie przejściowym w Pruszkowie, skąd po kilku dniach matka Irminy, Józefa wraz z córką Basią zostały wywiezione do miejscowości Końskie. Zofię, Irminę i Jadwigę

wywieziono na roboty przymusowe do cukrowni w Burgweide (Sołtysowicach)⁸ koło Wrocławia (Zuckerfabrik Schotwitz Burgweide bei Breslau), gdzie pracowały do stycznia 1945 r. Ewakuacja pracowników spowodowała rozdzielenie sióstr – Zofia i Irmína znalazły się w Osterode (w górach Harzu), zaś Jadwiga w Bawarii, gdzie do maja 1945 r. pracowała w niemieckim gospodarstwie rolnym, a później trafiła do zorganizowanego przez wojska amerykańskie obozu dla przesiedleńców w Passau na Dunajem. Natomiast Irmína już po wyzwoleniu zorganizowała i przez pewien czas prowadziła polską szkołę podstawową w Osterode.

22 kwietnia 1946 r., w Wielkanoc, Irmína poślubiła Tadeusza Mieczysława Lichońskiego (ur. 15 marca 1920 r. w Jarosławcu), żołnierza I Samodzielnej Brygady Spadochronowej, uczestnika bitwy pod Arnhem⁹ (fot. 3). Ślub – którego udzielił ks. Bolesław Łaziński, kapelan obozowy – odbył się w kościele parafialnym w Fürstenau. Świadkami byli: Bronisław Małek, urzędnik pocztowy, i Zofia Snaglewska, siostra Irmíny¹⁰. Przyjęcie ślubne na ok. 100 osób zorganizowano w kasynie oficerskim.

Fot. 3. Irmína Snaglewska i Tadeusz Lichoński po ślubie 22 kwietnia 1946 r. w Fürstenau (Niemcy)

Źródło: ze zbiorów Macieja Lichońskiego

Tadeusz Lichoński poznał Irminę podczas wizytowania polskiej szkoły w Osterode, gdzie był odkomenderowany z II Batalionu (wraz z swoim plutonem) jako oficer łącznikowy pomiędzy brytyjskimi okupacyjnymi władzami wojskowymi a polskimi obozami, w których przebywały osoby przesiedlone.

⁸ Sołtysowice (niem. Burgweide, Schottwitz) – obecnie osiedle Wrocławia w dzielnicy Psie Pole. W latach 1937–1945 Burgweide. Miejscowość włączona w 1951 r. w granice Wrocławia.

⁹ Największej operacji z udziałem wojsk powietrzno-desantowych podczas II wojny światowej, wrzesień 1944 r.

¹⁰ Akt małżeństwa 1946 – w zbiorach rodziny.

W jego wspomnieniach czytamy: *Weszliśmy na lekcję prowadzoną przez nauczycielkę panią Snaglewską. Na moją prośbę, aby dzieci coś zaśpiewały, pani nauczycielka zainicjowała „Wszystko co mamy Polsce oddamy...” i dzieci pochwyciły melodię i ładnie zaśpiewały. Odwiedziłem panią nauczycielkę w obozie dla uchodźców, których później przenieśliśmy do miasta wysiedlając 2 ulice*¹¹. T. Lichoński był częstym gościem w domu, w którym mieszkała Irmina wraz ze starszą siostrą Zofią (z którą Irmina zajmowała jeden pokój) oraz Tamarą Buczyńską (prokurentem Banku Rolnego w Warszawie) i mgr chemii Mirosławą Miłodrowską. Rok po ślubie, 25 maja 1947 r., przeniesiono Tadeusza do ośrodka demobilizacyjnego nr 2, gdzie otrzymał cywilne ubranie, trochę pieniędzy i skąd razem z Irminą odjechali transportem wojskowym do Polski.

Siostra Irminy, Jadwiga po powrocie do kraju w sierpniu 1945 r. odszukała matkę i najmłodszą siostrę Barbarę, które przebywały u siostry matki, Elżbiety Furmańskiej w Ralewicach koło Szadku. W styczniu 1946 r. Jadwiga przeprowadziła poważnie już chorą matkę i siostrę do Sieradza. Matkę Józefę umieściła w szpitalu św. Józefa (gdzie zmarła 19 lutego 1946 r. i spoczęła na starym cmentarzu w Sieradzu, obok męża), a siostrę Barbarę w gimnazjum (które ukończyła w czerwcu 1946 r.).

Po śmierci matki Jadwiga przeniosła się do Warszawy i rozpoczęła pracę w Instytucie Brytyjskim. W lipcu 1946 r. powróciła z Niemiec Zofia. W sierpniu 1946 r. Jadwiga, Zofia i Barbara zamieszkały razem w Warszawie przy ul. Tatrzańskiej. Zofia początkowo podjęła pracę w Bibliotece Narodowej, by wkrótce przenieść się na Ziemie Odzyskane, koło Stargardu Szczecińskiego, gdzie znalazła zatrudnienie w PGR Stara Dąbrowa i wyszła za mąż za Mariana Stankiewicza, kierownika gorzelni¹².

Barbara podjęła studia na Wydziale Żywienia Zbiorowego SGGW, które ukończyła w 1949 r. Później przez pewien czas była zatrudniona w hotelu Orbis, a wkrótce przeniosła się do Centrali „Społem”, gdzie pracowała do 1980 r.¹³

Kolejna z siostr, Jadwiga w 1948 r. wznowiła rozpoczęte przed wojną studia na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończyła w 1950 r., uzyskując dyplom magistra w zakresie biologii, i podjęła pracę w Instytucie Przemysłu Fermentacyjnego w Warszawie, gdzie pracowała do 1978 r. Zrobiła doktorat na Politechnice Łódzkiej, uzyskując tytuł doktora nauk technicznych. Po 1978 r. pracowa-

¹¹ Wspomnienia Tadeusza Lichońskiego, spisane w 1993 r. – w zbiorach rodziny.

¹² Zofia w 1950 r. zachorowała na płuca i została przewieziona do Warszawy, do szpitala przy ul. Płockiej, gdzie zmarła 25 października 1951 r. Pochowana została na cmentarzu rzymskokatolickim na Woli w Warszawie (kwatery 10, szereg 3, grób nr 13), a na płycie nagrobnej znajduje się napis: *Nie płaczcie, idę do Boga*.

¹³ Barbara w 1980 r. zachorowała na białaczkę – zmarła 9 września 1985 r., została pochowana w grobie swojej siostry Zofii na cmentarzu na Woli.

ła naukowo w Instytucie Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie¹⁴.

3 czerwca 1947 r. do Polski, do Szczecina powróciła Irmína wraz z mężem, który zarejestrował się w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym. Kilka dni później wagonem towarowym udali się do Jarosławia, gdzie mieszkali do rodzice męża. W Jarosławiu 1 sierpnia urodził się im syn Maciej Marek. W październiku 1947 r. Tadeusz Lichoński¹⁵ otrzymał pracę w Centrali Handlu Zagranicznego „Ciech” w Warszawie, a już w listopadzie cała rodzina zamieszkała w domku letniskowym w podwarszawskim Michalinie przy ul. Piłsudskiego. W lutym 1949 r. Tadeusz otrzymał mieszkanie służbowe w Warszawie przy ul. Mickiewicza 18d. W tym czasie Irmína wraz z małym synkiem odwiedziła pierwszy i ostatni raz rodzinny Szadek.

1 września 1953 r. Irmína podjęła pracę jako redaktor w Państwowym Instytucie Wydawniczym w Warszawie. Kolejne siedem lat poświęciła edycji *Dzieł wszystkich* Andrzeja Frycza Modrzejewskiego, nad którymi pracowała do stycznia 1960 r. Od 1954 r. była członkiem Związku Zawodowego Pracowników Kultury¹⁶. Od stycznia 1960 r. przez dwa lata była zatrudniona w Zakładzie Nauk o Kulturze Antycznej Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, a następnie została oddelegowana do pracy w Pracowni Słownika Łaciny Średniowiecznej PAN w Krakowie. W latach 1965–1969 I. Lichońska pełniła także funkcję sekretarza Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Filologicznego w Krakowie¹⁷.

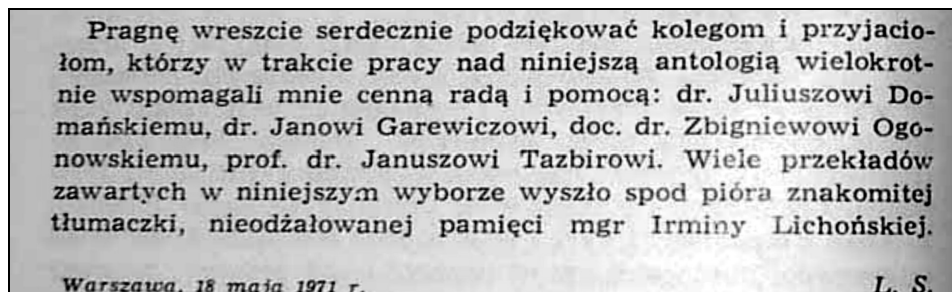
W dorobku I. Lichońskiej na pierwszy plan wysuwają się edycje krytyczne niektórych pism Kallimacha, które z inicjatywy Kazimierza Feliksa Kumanieckiego ogłosiła w *Bibliotheca Latina Medii et Recentioris Aevi*. Poważne zasługi położyła również jako tłumaczka wielu tekstów szesnasto- i siedemnastowiecznych pisarzy, głównie reformatorów religijnych (fot. 4). Wymienić tu należy zwłaszcza przekłady pism A. Frycza-Modrzejewskiego, zamieszczone w *Dzielach wszystkich*.

¹⁴ Jadwiga w 1957 r. wyszła za mąż za Bronisława Tomczyńskiego w Dobrzelnie (w 1966 r. rozwiodła się). Zmarła 2 grudnia 2000 r. w Warszawie, spoczęła w grobie swoich sióstr.

¹⁵ Tadeusz Lichoński został odznaczony: Bojowym Znakiem Spadochronowym 427/0868 (1944), France and Germany Star (1944), Defence Medal (1944), War Medal 1939–1941 (1944), Medalem Zwycięstwa i Wolności (1945), Odznaką Grunwaldzką (1947), Medalem Wojska – dwukrotnie (1947), Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militarii (16 kwietnia 1975 r.), Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski (28 czerwca 1989 r.), Krzyżem Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, Arnhem (30 sierpnia 1989 r.), Weteranem Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny (12 lipca 2002 r.), Tank sou Liberators (we wrześniu 2004 r.).

¹⁶ Legitymacja członkowska Związku Zawodowego Pracowników Kultury, nr 60548 – w zbiorach rodziny.

¹⁷ „Meander” 1982, t. 37, s. 152.

Fot. 4. Fragment noty wydawniczej pióra Lecha Szczuckiego w publikacji z tłumaczeniami niektórych pism Kalwina, Lutra, Melanchtona

Źródło: *Mysł filozoficzno religijna reformacji XVI wiek*, Warszawa 1972, s. 8

Fot. 5. Grób Irminy Lichońskiej na cmentarzu katolickim na Woli w Warszawie (kwatery 38, szereg 4, grób nr 7). Stan z lutego 2010 r.

Źródło: ze zbiorów Macieja Lichońskiego

Janina Irmina Izabela zmarła nagle, w przeddzień Wigilii Bożego Narodzenia, 23 grudnia 1969 r. w szpitalu Kolejowym w Międzyzlesiu koło Warszawy. Miała 57 lat. Przyczyną śmierci była niewydolność serca. Żegnana przez najbliższą rodzinę, znajomych i przyjaciół 29 grudnia została pochowana w Warszawie na starym cmentarzu katolickim na Woli (kwatery 38, szereg 4, grób nr 7) – fot. 5. Ta zapomniana już dziś szadkównianka przez swój dorobek redakcyjny i tłumaczenia wpisała się na trwałe do czołówki polskich filologów klasycznych XX w.

**Wykaz publikacji redagowanych i tłumaczonych przez
Irminę Lichońską**

Andrzej Frycz Modrzejewski, *Mowy*, PIW 1954 (w języku polskim) – redakcja I. Lichońska.

Andreae Fricii Modrevii, *Orationes*, PIW 1954 (w języku łacińskim) – redakcja I. Lichońska.

Andrzej Frycz Modrzejewski, *Pisma 1560–1562*, PIW 1957 (w języku polskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Andrzej Frycz Modrzejewski, *O Kościele księga druga*, PIW 1957 (w języku polskim) – tłumaczenie I. Lichońska.

Jan Crell, *O wolności sumienia*, PWN 1957 (w języku polskim i łacińskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Jan Amos Komensky, *Mowa o książkach*, PIW 1957 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Andrzej Frycz Modrzejewski, *Sylwy*, PIW 1959 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Literatura ariańska w Polsce w XVI w. Antologia, KiW 1959 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Faust Socyn, *Listy*, PWN 1959 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Stanisław Konarski, *Pisma pedagogiczne*, Ossolineum 1959 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Andreae Fricii Modrevii, *Sylvae*, PIW 1960 (w języku łacińskim) – redakcja I. Lichońska.

Zbigniew Ogonowski, *Socynianizm polski*, PWN 1960 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Filip Kallimach (Philippus Callimachus), *Historia de rege Vladislao*, PWN 1961 (w języku polskim i łacińskim) – redakcja I. Lichońska.

Filip Kallimach (Philippus Callimachus), *Vita et mores Sbignei cardinalis*, PWN 1962 (w języku polskim i łacińskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Filip Kallimach (Philippus Callimachus), *Vita et mores Gregorii Sanocei*, PWN 1963 (w języku polskim i łacińskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Filip Kallimach (Philippus Callimachus), *Ad Innocentium VIII de bello Turcis inferendo oration*, PWN 1964 (w języku polskim i łacińskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Andreae Fricii Modrevii, *De ecclesia liber secundus*, PIW 1965 (w języku łacińskim) – redakcja I. Lichońska.

Filip Kallimach (Philippus Callimachus), *Epistule selectae*, Ossolineum 1967 (w języku polskim i łacińskim) – tłumaczenie i redakcja I. Lichońska.

Lech Szczucki, *Michał Servet*, KiW 1967 (w języku polskim) – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Lech Szczucki, *Myśl filozoficzno-religijna reformacji XVI wieku*, PWN 1972 – tłumaczenie fragmentów I. Lichońska.

Słownik łacińsko-polski, t. 5, red. Marian Plezia, PWN 1979 (w języku: polskim) – tłumaczenie I. Lichońska.

Po śmierci I. Lichońskiego wydano dwie publikacje, do których dokonała tłumaczeń – w 1972 r. ukazały się niektóre pisma Kalwina, Lutra, Melanchtona w tomie *Myśl filozoficzno religijna reformacji XVI wieku*, a w 1979 r. został wydany ostatni, piąty tom *Słownika łacińsko-polskiego*, do którego tłumaczka opracowała zbiór haseł¹⁸. W maszynopisie pozostał jej przekład anonimowego traktatu *De primatu papae*.

Autor pragnie podziękować Panom Maciejowi i Tadeuszowi Lichońskim za udostępnienie informacji oraz dokumentów do niniejszego artykułu.

Bibliografia

- Gilly D., *Spezialkarte von Südplessen*, Berlin 1802–1803.
Kopcińska K., *Środowisko studenckie Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1915–1939: filologia klasyczna, historia starożytna, archeologia klasyczna*, Warszawa 1995.
Legitymacja członkowska Związku Zawodowego Pracowników Kultury, nr 60548.
„Meander” 1982, t. 37.
Plezia M., *Lichońska*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 17, Kraków 1972.
Urząd Stanu Cywilnego w Szadku, księgi urodzin 1911, 278; 1912, 311; 1917, 15.
Urząd Stanu Cywilnego w Zadzimiu, księgi małżeństw 1910, 20.
Wspomnienia Tadeusza Lichońskiego, 1993.
Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Łodzi Oddział w Sieradzu, Akta miasta Szadku, sygn. 6/4.

¹⁸ Słownik ten, opracowany przez najlepszych polskich filologów klasycznych pod redakcją Mariana Plezia, jest jedynym, jak dotąd, tak obszernym i wyczerpującym słownikiem łacińskim wydanym w Polsce. Zawiera terminologię ze wszystkich dziedzin wiedzy, przez co stanowi niezastąpioną pomoc nie tylko dla filologów klasycznych, ale i dla polonistów, historyków, historyków sztuki, archeologów, biologów, neofilologów.